

KOMISJA WSPÓLNOT EUROPEJSKICH

Bruksela, dnia 16.3.2005
COM(2005) 97 końcowy

KOMUNIKAT KOMISJI DLA RADY I PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO

**Poprawa otoczenia regulacyjnego w dziedzinie wzrostu gospodarczego i zatrudnienia w
Unii Europejskiej**

{SEC(2005) 175}

KOMUNIKAT KOMISJI DLA RADY I PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO

Poprawa otoczenia regulacyjnego w dziedzinie wzrostu gospodarczego i zatrudnienia w Unii Europejskiej

Wyzwania, przed jakimi stoi Unia Europejska i określone w nowouruchomionej strategii lizbońskiej są obecnie dobrze znane. Rozczarowujące osiągnięcia gospodarcze UE utrudniają sprostanie tym wyzwaniom i skłoniły Komisję do wystąpienia z propozycją uczynienia wzrostu i zatrudnienia centralnymi zagadnieniami zrewidowanej strategii lizbońskiej. Nie można liczyć na poprawę sytuacji w zakresie wzrostu i zatrudnienia jeżeli będziemy działać jak dotychczas. Unia Europejska i jej Państwa Członkowskie potrzebują dalszego rozwoju podejścia do otoczenia regulacyjnego w celu zapewnienia ochrony interesów publicznych w sposób wspierający działalność gospodarczą, a nie hamujący ją.

Unia Europejska przez lata rozwijała złożony aparat legislacyjny, na którym wciąż opiera się rozwój gospodarczy, ochrona środowiska i który przyczynia się do poprawy norm społecznych, szczególnie poprzez realizację wewnętrznego rynku. W miarę zbliżania się do osiągnięcia tych celów stało się jasne, że sposób w jaki regulujemy ma znaczący wpływ na to czy skutecznie realizujemy te cele czy nie. Polityka poprawy otoczenia regulacyjnego ma na celu poprawę uregulowań prawnych, lepsze opracowywanie uregulowań tak, by zwiększyć korzyści dla obywateli oraz wzmocnić przestrzeganie i efektywność zasad, a także zminimalizować koszty dla gospodarki, zgodnie z zasadami proporcjonalności i subsydiarności UE.

W kontekście odnowionej strategii lizbońskiej, skupionej na wzroście gospodarczym i zatrudnieniu Komisja zapowiedziała zamiar przygotowania szeroko zakrojonej inicjatywy dla zapewnienia, by ramy regulacyjne w UE były zbieżne z wymogami dwudziestego pierwszego wieku. Wspomniana inicjatywa opiera się na inicjatywie Komisji z 2002 r. dotyczącej poprawy otoczenia regulacyjnego i wspiera sposób, w jaki poprawa otoczenia regulacyjnego przyczynia się do zwiększenia wzrostu gospodarczego i zatrudnienia przy jednoczesnym stałym uwzględnianiu celów społecznych i środowiskowych oraz korzyści dla obywateli i administracji krajowej pod względem poprawy zarządzania.¹ Oznacza to także, że zarówno w odniesieniu do istniejącego prawodawstwa, jak i nowych inicjatyw w zakresie polityk zasięg interwencji prawodawcy powinien pozostać proporcjonalny do realizowanych celów politycznych. Niniejszy Komunikat uruchamia inicjatywę zapowiedzianą w przeglądzie śródterminowym, i jednocześnie, gwarantując spójność z mającą obecnie miejsce poprawą otoczenia regulacyjnego, proponuje trzy kluczowe linie działania:

- dalsze promowanie *tworzenia i stosowania narzędzi lepszego otoczenia regulacyjnego* na poziomie UE, zwłaszcza w zakresie ocen wpływu i upraszczania.
- *ściślejsza współpraca z Państwami Członkowskimi w celu zapewnienia jednolitego w całej Unii Europejskiej stosowania zasad lepszego otoczenia regulacyjnego* przez wszystkie organy nadzorujące. działanie w pojedynkę na poziomie UE nie będzie wystarczające: transpozycja prawodawstwa UE przez

¹ Komisja przedstawi wkrótce Komunikat przedstawiający postęp dokonany we wdrażaniu Planu działania na rok 2002 - COM(2002) 278 z 5.6.2002.

Państwa Członkowskie oraz krajowe inicjatywy w dziedzinie uregulowań mają również bezpośrednie konsekwencje, nie tylko dla administracji krajowych i obywateli, ale także dla przedsiębiorstw, w szczególności dla małych i średnich przedsiębiorstw na terenie całej Unii Europejskiej.

- **rozwijanie konstruktywnego dialogu** pomiędzy wszystkimi organami kontrolnymi na poziomie krajowym i Unii Europejskiej oraz z zainteresowanymi podmiotami.

1. WSTĘP

A. Poprawa otoczenia regulacyjnego poprzez promowanie konkurencyjności na poziomie UE i Państw Członkowskich

W ciągu kilku ostatnich lat europejscy przywódcy i Komisja zwracały szczególną uwagę na usprawnienie otoczenia regulacyjnego UE w celu zwiększenia jego skuteczności. Komisja, Parlament Europejski i Rada zainicjowały szereg inicjatyw mających na celu kodyfikację, konsolidację i uproszczenie istniejącego prawodawstwa oraz lepszą ocenę możliwych wpływów: ekonomicznego, społecznego i środowiskowego nowych propozycji uregulowań.

Komunikat jest bezpośrednim następstwem przeglądu śródterminowego² skupiającego się na priorytetach poprawy prawodawstwa europejskiego i krajowego w celu promowania europejskiej konkurencyjności i w ten sposób stymulowania wzrostu gospodarczego i zatrudnienia. Istotnie, poprawa otoczenia regulacyjnego, która polega na zapewnieniu jakości ram regulacyjnych przyniesie korzyści wszystkim. Poprawa otoczenia regulacyjnego pomoże uczynić z Unii Europejskiej nie tylko bardziej atrakcyjne miejsce inwestowania, ale również bardziej atrakcyjne miejsce pracy dla jej obywateli, ponieważ ma to znaczny pozytywny wpływ na podstawowe warunki wzrostu gospodarczego, zatrudnienia i wydajności poprzez poprawę jakości prawodawstwa. Stwarza to właściwe bodźce dla przedsiębiorstw, eliminuje niepotrzebne koszty i usuwa przeszkody na drodze dostosowań i innowacji. Zapewnia również pewność prawną, a dzięki temu skuteczne stosowanie i egzekwowanie w całej Unii Europejskiej. Ponadto umożliwia osiągnięcie celów społecznych i środowiskowych bez nieproporcjonalnych wydatków administracyjnych. Jako uzupełnienie działań UE Państwa Członkowskie powinny również kontynuować własne inicjatywy w zakresie poprawy otoczenia regulacyjnego.

Komunikat ma na celu podniesienie świadomości politycznej na temat znaczenia wdrażania Planu działań Komisji w dziedzinie lepszego stanowienia prawa na rok 2002³, ponieważ konieczne jest zbiorowe zaangażowanie nie tylko Komisji i/lub organów prawodawczych UE, które zostało potwierdzone przyjęciem Międzyinstytucjonalnego porozumienia (patrz poniżej), ale również i w szczególności samych Państw Członkowskich, które będą musiały pokazać swój konkretny wkład w tworzenie zasad lepszych uregulowań poprzez swoje krajowe programy w ramach strategii lizbońskiej (plany działania).

² COM(2005) 24 z 2.2.2005.

³ COM(2002) 278 z 5.6.2002.

Zaangażowanie na wszystkich poziomach jest bezwzględnie konieczne. Jakość otoczenia regulacyjnego w Europie nie zależy wyłącznie od tego, czego dokonano na poziomie UE. Porozumienia międzynarodowe mają wpływ na prawodawstwo UE i istotnie, w ramach rynku wewnętrznego wszystkie zasady unijne czy krajowe mogą wpływać na działania ekonomiczne każdego przedsiębiorstwa czy obywatela UE. Wymaga to podjęcia odpowiednich działań.

Jednakże w celu zagwarantowania tworzenia i wdrażania prawodawstwa w sposób skuteczny, zgodnie ze wspólnym podejściem strategicznym, Państwa Członkowskie muszą zwiększyć swe wysiłki na rzecz promowania poprawy otoczenia regulacyjnego równoległe z działaniami już wprowadzonymi na poziomie UE tak, by zagadnieniu temu poświęcić wystarczająco dużo miejsca.

B. Znaczenie zostało potwierdzone przez wszystkie instytucje

Porozumienie międzyinstytucjonalne w sprawie lepszego stanowienia prawa⁴ zawarte w grudniu 2003 r. przez trzy instytucje UE (Parlament Europejski, Rada i Komisja) ustanawia ogólną strategię dla lepszego stanowienia prawa poprzez cały proces legislacyjny UE. Przypominając zaangażowanie Komisji w jej Plan Działań w sprawie poprawy otoczenia regulacyjnego Porozumienie międzyinstytucjonalne określa zaangażowanie Parlamentu Europejskiego i Rady na rzecz lepszego stanowienia prawa. Jego główne elementy obejmują poprawę międzyinstytucjonalnej koordynacji i przejrzystości, zapewnienie stabilnych ram dla instrumentów prawa współregulacji i samoregulacji (soft law)⁵, które powinny ułatwić korzystanie z nich w przyszłości, zwiększanie stosowania oceny wpływu w procesie podejmowania decyzji Wspólnoty oraz modyfikację metod pracy Parlamentu i Rady w celu przyspieszenia przyjmowania propozycji uproszczeń.

Ponadto w grudniu 2004 r. ministrowie finansów i spraw gospodarczych sześciu Państw Członkowskich⁶ reprezentujących swe państwa w Radach ECOFIN i Radzie ds. Konkurencyjności podpisali list mający na celu nadanie nowego impulsu procesowi poprawy otoczenia regulacyjnego. Inicjatywa ta jest kontynuacją wcześniejszych wspólnych inicjatyw czterech prezydencji ze stycznia 2004 r. Komisja z zadowoleniem przyjmuje wymienione inicjatywy, a także inne podobne wezwania do działania, które zapewniają silne wsparcie polityczne dla poprawy jakości prawodawstwa w Europie i wierzy, że stanowi to ważny element w kierunku dalszego rozwijania solidnej agendy dla poprawy uregulowań w całej Europie.

2. WZMOCNIENIE SPOSOBÓW POPRAWY OTOCZENIA REGULACYJNEGO NA POZIOMIE UE

Konkretyzacja uproszczeń i poprawa otoczenia regulacyjnego będzie wymagać czasu. Mimo, że UE dużo osiągnęła w ciągu stosunkowo krótkiego okresu czasu są to tylko pierwsze etapy procesu, który wymagać będzie stałego wysiłku. Jednakże biorąc pod uwagę potrzebę zwiększenia wzrostu gospodarczego i tworzenia miejsc pracy określoną w śródterminowym przeglądzie Komisji, komunikat ten ma na celu

⁴ Dz.U. C 321 z 31.12.2003, str. 1.

⁵ Instrumenty „soft law” odnoszą się do współregulacji i samoregulacji.

⁶ Pierwotnie cztery (Irlandia, Niemcy, Luksemburg i Zjednoczone Królestwo), do których dołączyła Austria i Finlandia – Państwa Członkowskie, które obejmą prezydencję w 2006 r.

kontynuację tego podejścia w sposób bardziej konsekwentny. Kontynuacja celów polityk wymaga dokładnych ram prawnych w celu podnoszenia wzrostu gospodarczego i zatrudnienia poprzez zapewnienie swobodnego przepływu w ramach zintegrowanego rynku wewnętrznego przy jednoczesnym uwzględnianiu kwestii środowiskowych i społecznych. Komisja wierzy, że może to zostać osiągnięte dzięki opieraniu się na istniejących ramach służących poprawie otoczenia regulacyjnego i dzięki zwiększaniu zaangażowania i zwróceniu szczególnej uwagi na utrzymanie właściwej równowagi pomiędzy agendą polityczną a ekonomicznymi kosztami uregulowań. Obejmuje to ostrożną analizę właściwego podejścia regulacyjnego, w szczególności w celu określenia czy prawodawstwo jest odpowiednie dla właściwego sektora i problemu czy też powinno zostać rozważone alternatywne podejście w formie np. współregulacji lub samoregulacji. W odniesieniu do współregulacji lub samoregulacji Międzyinstytucjonalne porozumienie w sprawie lepszego stanowienia prawa przewiduje uzgodnione definicje, kryteria i procedury. Ogólnie rzecz biorąc wzmocni to skuteczne stosowanie zasad proporcjonalności i subsydiarności.

A. Ocena wpływu

Wkład Komisji w zintegrowaną ocenę wpływu opiera się na zasadzie zrównoważonego rozwoju i ma umożliwić decydującym dokonywanie wyborów na podstawie dokładnej analizy możliwego **wpływu ekonomicznego, społecznego i środowiskowego** nowego prawodawstwa. Zintegrowane podejście opiera się na zasadzie ogólnej i zrównoważonej oceny wszystkich wpływów i umożliwia przedstawienie wyczerpującej analizy oraz ustalenie kompromisów tam, gdzie to stosowne. Kluczowa kwestia polega na tym, by dogłębność i zasięg oceny wpływu oraz zasoby przeznaczone na jej przeprowadzenie były proporcjonalne do oczekiwanego charakteru propozycji i jej możliwych wpływów. Reasumując oceny wpływu muszą iść w parze z szeroko zakrojonymi **konsultacjami**, które pozwolą w odpowiednim czasie otrzymać opinie wszystkich podmiotów, które chcą wnieść wkład w tworzenie nowych zasad.

Istniejące narzędzia oceny wpływu zapewniają solidne podstawy, a Komisja wierzy, że ocena wpływów gospodarczych musi zostać wzmocniona, by wniosła wkład w realizację celów odnowionej strategii lizbońskiej. Pogłębienie ekonomicznego filara oceny wpływu nie podważa znaczenia „zrównoważonego rozwoju” i zintegrowanego podejścia, które pozostaje podstawą podejścia Komisji. Pogłębienie analizy ekonomicznej, która obejmuje również aspekty konkurencji powinno poprawić jakość oceny prawdziwego wpływu wszystkich propozycji. Przyczyni się to w znaczącym stopniu do wzmacniania konkurencyjności, w tym rzeczywistej konkurencji przy jednoczesnym zapewnieniu kontynuacji właściwej oceny następstw społecznych i środowiskowych zaproponowanych środków. Podejście to zostanie potwierdzone i przełożone na ogólne uaktualnienie **Wytocznych dotyczących oceny wpływu**, które zostaną zastosowane w kwietniu 2005 r. Ponadto za konieczne uznaje się następujące działania:

- Komisja zdecydowała, że zasadniczo inicjatywy określone w jej Programie legislacyjnym i programie prac 2005 – kluczowe wnioski legislacyjne, jak również najważniejsze międzysektorowe nielegislacyjne wnioski w zakresie

polityk – powinny być przedmiotem zintegrowanej oceny wpływu⁷. Przezroczystość zostanie zwiększona poprzez opublikowanie Wytycznych oceny wpływu (road maps), które dają pierwsze wskazówki dotyczące głównych dziedzin, które zostaną poddane analizie oraz plan kolejnych analiz. Wytyczne dla Programu legislacyjnego i programu prac zostały już opublikowane⁸. Komisja zamierza zbadać sposoby wcześniejszego i bardziej strategicznego stosowania wytycznych przy planowaniu i programowaniu inicjatyw Komisji, szczególnie w zakresie konsultacji publicznych. W ten sposób Komisja zagwarantuje pełną ocenę wniosków legislacyjnych pod względem ich możliwych następstw.

- Komisja zbada jak lepiej włączyć pomiar **kosztów administracyjnych** do zintegrowanych ocen wpływu, a także możliwość rozwijania wspólnego podejścia przy ocenie kosztów administracyjnych pomiędzy instytucjami UE i Państwami Członkowskimi. Znaczenie pomiaru kosztów administracyjnych zostało podkreślone przez ECOFIN i Radę Europejską⁹. W tym celu Komisja inicjuje obecnie etap pilotażowy¹⁰ mający na celu testowanie metod oceny ilościowej obciążeń związanych z istniejącym i zaproponowanym prawodawstwem wspólnotowym. Wstępne wyniki będą udostępnione jesienią 2005 r. Po zakończeniu prac badawczych Komisja określi czy i jak pełniej włączyć ten aspekt do jej standardowej metodologii.
- Komisja wesprze proces wczesnego zatwierdzania zewnętrznego metodologii dla swych ocen wpływu. W tym celu Komisja zainicjuje na początku 2006 r. wyczerpujące niezależne **badanie systemu oceny wpływu**, rozwijanego i wdrażanego od 2002 r. i, w tym kontekście będzie korzystać z zewnętrznych ekspertów, które zapewnią jej doradztwo w zakresie metodologii jej ocen wpływu (patrz: sekcja 4). Jednocześnie departamenty Komisji powinny wzmocnić kontrolę jakości ocen wpływu przed ich skierowaniem do badania międzydepartamentalnego.
- Na szczeblu europejskim oceny wpływu przeprowadzane są wyłącznie przez Komisję. **Międzyinstytucjonalne porozumienie w sprawie lepszego stanowienia prawa** uznaje znaczenie ocen wpływu dla poprawy jakości prawodawstwa wspólnotowego oraz określa¹¹, że jeżeli ma zastosowanie procedura współdecydowania Parlament Europejski i Rada mogą wymagać prowadzenia ocen wpływu przed przyjęciem jakiegokolwiek zasadniczej zmiany jakiej dokonają¹². Komisja wierzy, że uczynienie tego jest niezbędne i ma nadzieję, że wkrótce osiągnie zgodę z Parlamentem Europejskim i Radą w

⁷ Akty, które pozostają w wyłącznej kompetencji wykonawczej Komisji, np. w zakresie decyzji w dziedzinie konkurencji lub akty, których zakres jest ograniczony do wewnętrznej działalności Komisji, nie podlegają zwykle ocenie wpływu.

⁸ http://europa.eu.int/comm/secretariat_general/impact/practice.htm.

⁹ Rada Ecofin z dnia 21 października 2004 r. i Rada Europejska, która zebrała się w dniach 4-5 listopada 2004 r.

¹⁰ Patrz: SEC(2005) 175. Projekty pilotażowe obejmą dziedziny takie jak statystyka i materiały budowlane.

¹¹ Dz.U. C 321 z 31.12.2003, str. 4, pkt 30.

¹² Pierwsza taka ocena wpływu odbyła się w 2004 r. w sprawie zmiany Rady do dyrektywy w sprawie baterii zaproponowanej przez Komisję. Ogólnie Państwa Członkowskie z zadowoleniem przyjmują program pilotażowy, który zostanie poddany formalnej ocenie w 2005 r. podczas prezydencji luksemburskiej.

sprawie kluczowych elementów wspólnego podejścia do ocen prowadzonych na różnych etapach procesu legislacyjnego.

B. Przegląd nierozstrzygniętych wniosków legislacyjnych

Od roku 2005 Komisja zamierza prowadzić bardziej gruntowną ocenę nierozstrzygniętych wniosków niż miało to miejsce dotychczas. W tym celu Komisja zamierza dokonać przeglądu wniosków, które czekają na rozstrzygnięcie przez Radę/Parlament pod względem ich ogólnego znaczenia, ich wpływu na konkurencyjność i inne skutki. Może to skłonić Komisję do rozważenia możliwości zmiany, zastąpienia, a nawet wycofania pewnych nierozstrzygniętych wniosków. Działanie to uwzględni również opinie instancji egzekwujących i podmiotów, których dotyczy prawodawstwo oraz podmioty ogólnie tam, gdzie to możliwe. Przegląd skupi się na wnioskach przyjętych przed dniem 1 stycznia 2004 r., a w szczególności na wnioskach:

- które nie przyczyniły się do znaczących postępów w procesie legislacyjnym w ciągu stosunkowo długiego okresu czasu;
- dla których nie były prowadzone oceny wpływu lub których oceny wpływu ujawniły znaczące braki w świetle znaczącej liczby wniesionych przez współprawodawców, podmiotów i/lub ekspertów podobnych elementów.
- w przypadku których istotne nowe dowody naukowe, rozwój rynku lub zmiany społeczne uzasadniają przegląd wstępnie przyjętego podejścia.

C. Uproszczenie istniejącego prawodawstwa UE

W lutym 2003 r. Komisja zainicjowała ramy działań mające na celu zmniejszenie objętości wspólnotowego dorobku prawnego, poprawę dostępności prawodawstwa i uproszczenie istniejącego prawodawstwa. Na tej podstawie Komisja rozwinęła trwający program uproszczenia¹³ i przedstawiła około 30 inicjatyw, które przyniosły uproszczenia dla podmiotów gospodarczych, obywateli i administracji krajowej. W Międzyinstytucjonalnym porozumieniu w sprawie lepszego stanowienia prawa instytucje uznają znaczenie uproszczenia istniejącego prawodawstwa UE jednocześnie podtrzymując istotę polityk wspólnotowych.

W odpowiedzi na propozycje Państw Członkowskich mające na celu określenie prawodawstwa UE, które mogłoby zostać objęte uproszczeniem Rada ds. Konkurencyjności zatwierdziła w listopadzie 2004 r. przygotowaną przez Radę listę priorytetową około 20 pozycji prawodawstwa (zebranego w 15 priorytetów). Komisja już zaczęła wysuwać wnioski w odniesieniu do trzech priorytetów i zamierza odpowiedzieć na inne tak szybko jak to możliwe. Komisja będzie dążyć do zbadania czy dodatkowe środki legislacyjne kwalifikujące się do uproszczeń mogą zostać ustalone wśród wniosków wniesionych przez Państwa Członkowskie i zaakceptowanych przez Radę, ale które nie zostały ujęte na liście priorytetowej.

Zwiększanie wkładu lepszego otoczenia regulacyjnego w dziedzinie wzrostu gospodarczego i konkurencyjności wymaga również oceny stałego znaczenia i

¹³

„Aktualizacja i uproszczenie wspólnotowego dorobku prawnego” - COM(2003) 71 z 11.2.2003 r.

proporcjonalności prawodawstwa UE i, w szczególności rozważenia rzeczywistego i łącznego wpływu w Państwach Członkowskich po wdrożeniu przez nie i zastosowaniu prawodawstwa UE. Komisja proponuje podjąć następujące działania:

- wzmocnienie mechanizmów identyfikacji prawodawstwa, które wymaga uproszczenia; chodzi o prawodawstwo, którego ostrożna ocena pokazuje nieproporcjonalne uciążliwości i kompleksowość dla obywateli UE i przedsiębiorstw w zakresie interesów publicznych, które prawodawstwo zamierza chronić. Dowody z procedur dochodzeniowych zostaną również rozważone w tym kontekście. Ocena obejmie konsultacje z ustawodawcami, organami wykonawczymi, przedsiębiorstwami, obywatelami i podmiotami w ogóle, w odniesieniu do których elementy prawodawstwa powinny zostać uproszczone w pierwszej kolejności. W przypadku gdy taka ocena wyraźnie potwierdza, że interesy publiczne mogą być tak samo chronione przy wykorzystaniu prostszych środków, należy rozważyć zmianę lub uchylenie prawodawstwa. Działanie to będzie mieć na celu podejmowanie kroków w kierunku określania znaczących ulepszeń w licznych kluczowych dziedzinach polityk, a jego powodzenie będzie zależeć od silnego zaangażowania politycznego wszystkich organów nadzorujących w celu wypracowania konkretnych wyników.
- W razie potrzeby i w celu uproszczenia Komisja opracuje zintegrowane sektorowe plany działania. Dla niektórych sektorów, takich jak rybołówstwo, rolnictwo oraz przepisy techniczne w odniesieniu do produktów, Komisja rozpoczęła już opracowywanie takich planów działania. Pozwalają one utrzymanie większej elastyczności, spójności oraz ciągłości naszych wysiłków zmierzających do uproszczenia. Już w roku 2005 widoczne będą postępy dokonane w tych dziedzinach. W październiku 2005 przedstawiony zostanie komunikat omawiający te kwestie, a następnie zapoczątkowany zostanie przez Komisję nowy etap programu upraszczania w roku 2006/2007¹⁴.
- Promowanie norm europejskich jako wsparcie techniczne dla prawodawstwa europejskiego lub jako alternatywy dla ustawodawstwa.

3. POPRAWA OTOCZENIA REGULACYJNEGO NA POZIOMIE PAŃSTW CZŁONKOWSKICH

A. Poprawa otoczenia regulacyjnego w Państwach Członkowskich

Uznając, że udoskonalone przepisy mają związek z osiągnięciem większego wzrostu oraz wzrostem zatrudnienia, Komisja zaproponowała już, aby poprawa otoczenia regulacyjnego stała się częścią krajowych programów w ramach strategii lizbońskiej i zaleca, aby Państwa Członkowskie przedstawiały sprawozdania na temat swojej bieżącej działalności oraz na temat działań, które zamierzają podjąć. Komisja przywiązuje wielką wagę do postępów w tej dziedzinie w ramach dokonywanej przez siebie oceny reform gospodarczych w Unii, która zawarta będzie w Rocznym Sprawozdaniu z Postępów w ramach nowych struktur zarządzania strategii lizbońskiej.

¹⁴ Ramy działania zainicjowane przez Komisję w lutym 2003 r. były aktualne do końca roku 2004. Dlatego należy zdefiniować wytyczne dla dalszych prac Komisji w zakresie upraszczania.

Poprawa otoczenia regulacyjnego jest kwestią, która dotyczy nie tylko Unii Europejskiej. Nie można osiągnąć tego celu wyłącznie na poziomie UE. W niektórych Państwach Członkowskich wnioski dotyczące aktów prawnych są już poddawane ocenie wpływu, ale nie we wszystkich Państwach Członkowskich działa taki system. Komisja zaleca, aby wszystkie Państwa Członkowskie stworzyły krajowe strategie dotyczące poprawy otoczenia regulacyjnego a w szczególności systemy oceny wpływu do celów zintegrowanej oceny wpływu gospodarczego, społecznego i na środowisko, w oparciu o krajowe struktury dostosowane do warunków krajowych. Tego rodzaju systemy krajowe pozwoliłyby na uwzględnienie pełnego wpływu nowych wniosków dotyczących aktów prawnych, w tym ich wpływu na konkurencyjność, jak to przewiduje lizboński plan działania¹⁵. Ponadto krajowe badania sektorowe są cennym narzędziem dla poprawy jakości istniejącego ustawodawstwa krajowego w celu nadania mu wymiaru bardziej nastawionego na konkurencję, przy jednoczesnym utrzymaniu podstawowego celu prowadzonej polityki¹⁶. Komisja będzie zachęcać Państwa Członkowskie do tego, by stosowały zakres oceny wpływu podobny do tego, który stosuje Komisja w swoich zintegrowanych ocenach wpływu. Zachęca się Państwa Członkowskie, by przy opracowywaniu nowego ustawodawstwa na poziomie krajowym Państwa uwzględniały, w takim stopniu, w jakim to możliwe, skutki omawianych aktów prawnych dla rynku wewnętrznego i innych Państw Członkowskich.

B. Upraszczanie ustawodawstwa krajowego

Uproszczenie środków krajowych jest zadaniem Państw Członkowskich. Komisja zaleca, aby Państwa Członkowskie utworzyły programy upraszczania oraz struktury pomocnicze dostosowane do warunków krajowych. Zachęca się do wymiany doświadczeń oraz wzajemnych przeglądów (ang. peer reviews) w tej dziedzinie. Komisja będzie również zachęcać do dokonania takiego uproszczenia przy badaniu środków krajowych pod kątem zgodności z prawem Wspólnoty, zwłaszcza w kontekście wdrażania dyrektyw wspólnotowych, postępowań w sprawie naruszeń na mocy art. 226 WE oraz notyfikacji nowych przepisów technicznych na mocy dyrektywy 98/34/WE¹⁷.

W odniesieniu do obszarów zharmonizowanych trwa proces dialogu zapobiegawczego pomiędzy służbami Komisji a Państwami Członkowskimi w celu zapewnienia szybkiej i właściwej transpozycji dyrektyw oraz uniknięcia wprowadzania procedur, których dyrektywa automatycznie nie wymaga¹⁸. Celem dialogu jest stwierdzenie, w jaki sposób najlepiej wdrażać środki w dziedzinach, w których tego rodzaju problemy mogą się pojawić.

¹⁵ Zobacz dokument SEC(2005) 192 towarzyszący przeglądowi śródkresowemu strategii lizbońskiej, str. 14. Zobacz przypis 2 powyżej.

¹⁶ Jak wyżej.

¹⁷ Dyrektywa 98/34/WE stanowi, że Państwa Członkowskie mają obowiązek powiadamiać o każdym projekcie dotyczącym przepisów technicznych związanych z produktami i usługami społeczeństwa informacyjnego w obszarze niezharmonizowanym. Ma to na celu uniknięcie wprowadzania nowych przeszkód na rynku wewnętrznym w tych sektorach. Planuje się rozszerzenie zakresu dyrektywy na inne usługi.

¹⁸ „Better Monitoring of the Application of Community Law” - COM(2002) 725 z 16.5.2003.

W obszarach, które nie zostały zharmonizowane, przy eliminowaniu przepisów, które są lub byłyby niezgodne z prawem Wspólnoty, postępowania w sprawie naruszenia oraz kontrole zapobiegawcze, opisane w dyrektywie 98/34/WE powinny się przyczynić do poprawy jakości przepisów krajowych, ze względu na ich zwiększoną przejrzystość, czytelność i skuteczność. Jeżeli chodzi o swobodny przepływ towarów pozwalają one Komisji na zagwarantowanie, że przepisy krajowe umożliwią podmiotom gospodarczym czerpanie korzyści z wzajemnego uznawania¹⁹.

Przejrzystość procedury notyfikacji przedstawionej w dyrektywie 98/34/WE²⁰ pozwala na interwencję nie tylko Komisji oraz innych Państw Członkowskich, lecz również zainteresowanych podmiotów. Komisja będzie zachęcać Państwa Członkowskie do wymiany poglądów na temat przepisów, które zostały już przyjęte oraz na temat najlepszych praktyk i podejścia do przepisów. W sektorach od niedawna objętych regulacjami (powiązanych ściśle z rozwojem naukowym i technologicznym), Komisja rozszerzy zastosowanie tej dyrektywy w celu wpływania na rozwój przepisów krajowych. Wzmocniłoby to stosowanie zasady subsydiarności, pomogło udoskonalić przepisy krajowe i pokazało, czy istnieje potrzeba dostosowań na poziomie krajowym.

4. KONSULTACJE ZE SPECJALISTAMI DO SPRAW REGULACJI ORAZ ZAINTERESOWANYMI PODMIOTAMI

Aby ułatwić rozwój środków związanych z poprawą otoczenia regulacyjnego na poziomie krajowym i UE Komisja powoła w roku 2005 grupę krajowych specjalistów wysokiego szczebla. Grupa ta będzie doradzać Komisji w sprawach związanych z poprawą otoczenia regulacyjnego w ogóle oraz, w szczególności, z uproszczeniem oceny wpływu, z uwzględnieniem wszystkich istotnych aspektów, włącznie z kwestiami dotyczącymi wdrażania oraz egzekwowania (biorąc pod uwagę fakt, że ustawodawstwo jest wykonywane na poziomie Państw Członkowskich). Grupa zajmowałaby się badaniem ustawodawstwa wspólnotowego i krajowego, dzięki czemu mogłaby stanowić ważną platformę kontaktu pomiędzy Komisją a najważniejszymi władzami krajowymi. Jej celem będzie poprawa otoczenia regulacyjnego dla przedsiębiorstw, przemysłu, konsumentów, partnerów społecznych oraz ogółu obywateli, a to umożliwi realizację celów gospodarczych i społecznych w sposób ekonomiczny oraz rozpowszechnianie w UE najlepszych praktyk i know-how w dziedzinie poprawy otoczenia regulacyjnego.

¹⁹ W znacznym stopniu zasada wzajemnego uznawania – w ramach której uznaje się, że produkt wytworzony lub wprowadzony do obrotu zgodnie z prawem w jednym Państwie Członkowskim powinien móc być wprowadzony na rynek we wszystkich innych Państwach Członkowskich – może pomóc w znoszeniu przeszkód dla swobodnego przepływu towarów, które wynikają z rozbieżności w ustawodawstwach poszczególnych Państw Członkowskich. Dotyczy to przepisów krajowych w obszarze niezharmonizowanym oraz zharmonizowanym, gdzie zasady wykonania przekraczają minimalne wymagania dyrektyw wspólnotowych nie stanowiąc przy tym niezgodności.

²⁰ Przepisy te ustanawiają „mechanizm przejrzystości” pozwalający Komisji i Państwu Członkowskim dokonywanie przeglądu projektów przepisów technicznych notyfikowanych przez Państwa Członkowskie przed ich wejściem w życie w celu stwierdzenia ewentualnych naruszeń zasad Traktatu lub powstanie nowych przeszkód dla funkcjonowania rynku wewnętrznego.

Za pośrednictwem grupy ekspertów Komisja będzie wzmacniać współpracę z Państwami Członkowskimi wspierając ich inicjatywy związane z realizacją planu zwiększania jakości przepisów na poziomie krajowym (w szczególności wskaźniki jakości otoczenia regulacyjnego oraz badania możliwości zarządzania otoczeniem regulacyjnym w Państwach Członkowskich). Jakość wdrażania prawodawstwa UE w Państwach Członkowskich zostanie podniesiona, na przykład poprzez wspólne stwierdzenie, w jakim stopniu ustawodawstwo UE ulega rozszerzeniu (ang. „gold-plating”) w Państwach Członkowskich (czyli wprowadzaniu w procesie transpozycji prawa UE wymogów lub procedur, których prawo to nie wymaga). Grupa umożliwi również Komisji wykorzystanie zdobytych doświadczeń do opracowywania aktów prawnych w przyszłości.

Grupa ta ma stanowić forum dla dyskusji na temat stworzenia spójnego zestawu **wspólnych wskaźników** stanowiących punkty odniesienia do celów monitorowania postępów dokonanych z zakresie podnoszenia **jakości otoczenia regulacyjnego**, tak na poziomie UE, jak i w Państwach Członkowskich. Komisja będzie zachęcać Państwa Członkowskie do przyjęcia takich wskaźników w celu określenia celów i priorytetów krajowych programów w ramach strategii lizbońskiej. W tym kontekście Komisja zamierza również współpracować z Państwami Członkowskimi, aby zwiększyć porównywalność i kompatybilność programów krajowych.

Powołana zostanie również inna sieć, złożona ze specjalistów do spraw regulacji, w tym pracowników naukowych oraz praktyków z dziedziny ekonomicznej, społecznej i ochrony środowiska, która będzie doradzać Komisji. Pozwoli to Komisji na uzyskanie wiedzy z zewnątrz oraz doradztwa w kwestiach technicznych. Grupa może być proszona o radę w poszczególnych przypadkach, w celu określenia metodologii wybranej do poszczególnych ocen wpływu. Dzięki temu Komisja będzie mogła podjąć decyzję co do formy i zakresu oceny wpływu na podstawie większej ilości informacji.

Z powyższego wynika, że grupy te będą doradzać w kwestiach ogólnych oraz w sprawie metodologii, ale nie będą stanowić kolejnego poziomu badania zgodności poszczególnych wniosków legislacyjnych.

Każdy z komisarzy włączy kwestię ulepszania otoczenia regulacyjnego do informacji podanych na stronie internetowej podlegających im służb. Pozwoli to podmiotom gospodarczym, organizacjom pozarządowym oraz obywatelom poznać obciążenia administracyjne wynikające z prawodawstwa w danej dziedzinie, za którą odpowiada komisarz oraz wyrażenie opinii. Do informacji tych będą odsyłać linki zamieszczone na stronie głównej Komisji.

5. WNIOSEK

Skuteczne funkcjonowanie rynków i przedsiębiorstw leży w interesie władz publicznych, firm, obywateli i partnerów społecznych. Coraz bardziej określają je ramy regulacyjne, w których one funkcjonują. Ustawodawstwo europejskie obejmuje obszary, w których kompetencje są dzielone z Państwami Członkowskimi (rynek wewnętrzny, polityka społeczna i ochrona środowiska, ochrona konsumentów) lub w dziedzinach, w których jego rola polega raczej na koordynowaniu i uzupełnianiu działań krajowych (zdrowie i polityka przemysłowa). W związku z powyższym,

należy wspierać lepsze inicjatywy legislacyjne na wszystkich szczeblach administracji, a na Państwach Członkowskich spoczywa odpowiedzialność za ważne zadanie wspierania lepszych przepisów w obszarach związanych z konkurencyjnością europejską.

Biorąc to pod uwagę, Komisja zamierza:

- Zagwarantować, aby przyszłe wnioski dotyczące aktów prawnych były w pełni oceniane pod względem wszelkich możliwych skutków;
- Zbadać wnioski legislacyjne rozpatrywane w Parlamencie Europejskim i w Radzie pod względem ich wpływu na konkurencyjność oraz innych rodzajów wpływu, oraz podjąć właściwe decyzje;
- Zaproponować dalsze upraszczanie istniejącego prawodawstwa UE, uwzględniając opinie zainteresowanych podmiotów na podstawie komunikatu planowanego na październik 2005 r.;
- Zachęcać Państwa Członkowskie do dalszego rozwijania lepszego ustawodawstwa na poziomie krajowym, przy opracowywaniu przepisów krajowych (ocena wpływu), poprzez upraszczanie istniejących przepisów krajowych oraz bardziej skuteczne wdrażanie prawa UE na poziomie krajowym;
- Włączyć Państwa Członkowskie w proces doradzania Komisji poprzez stworzenie grupy wysokiego szczebla złożonej z krajowych ekspertów do spraw regulacji oraz stworzyć wspólny harmonogram prac nad ulepszaniem regulacji;
- Tworzyć strony internetowe dotyczące kwestii ulepszania otoczenia regulacyjnego w celu uzyskania informacji zwrotnej od zainteresowanych stron;
- Ulepszać jakość ocen wpływu prawodawstwa UE zapewniając w odniesieniu do poszczególnych przypadków zatwierdzenie z wyprzedzeniem metodologii stosowanej przy niektórych ocenach wpływu przez ekspertów naukowych;
- Dokonać przeglądu wyników uzyskanych dzięki środkom przedstawionym w niniejszym komunikacie najpóźniej w 2007 r.

ANNEXES

ANNEX 1

Overview of Better Regulation measures implemented at EU level

Over the last four years, the EU has launched a broad strategy to improve the regulatory environment and thus provide a more effective, efficient and transparent regulatory system for the benefit of citizens and reinforce competitiveness, growth and sustainable development.

First, the institutions have taken the steps necessary to comply with Declaration 39 adopted by the Heads of State and Government at the Intergovernmental Conference in Amsterdam in 1997. They adopted drafting guidance in the Inter-institutional Agreement of 22 December 1998 on common guidelines for the quality of drafting of Community legislation. They have ensured that those guidelines are applied by taking the necessary internal organisation measures as required by Declaration 39. A practical guide on drafting has been made widely available in official languages to all those within and outside the institutions who are involved in the drafting process. Internal procedures in the Commission in particular have been reorganised to enable the staff of the Legal Service to improve the quality of proposed legislation at an early stage by checking its lawfulness and compliance with all the formal rules, by structuring the rules clearly and correctly and by revising the drafting. The Legal Service offers training in legislative drafting to the staff of other Commission departments and organises seminars to promote awareness of the need for good-quality legislation. Translation services also play a role in drafting original legislative texts, so as to ensure clear, unambiguous texts and coherent terminology.

On a broader point of view, guided by the reactions to the Commission's White paper on European Governance²¹, while bearing in mind the recommendations of the intergovernmental "Mandelkern Group"²², the Commission proposed in June 2002 a comprehensive Action Plan for 'simplifying and improving the regulatory environment'²³. This Action Plan was in line with the aim set out at the Gothenburg European Council that "policy-makers must identify likely spill-over – good and bad – onto other policy areas and take them into account. Careful assessment of the full effects of a policy proposal must include estimates of its economic, environmental and social impacts inside and outside the EU"²⁴. This Action Plan represents the most comprehensive and ambitious efforts yet in pursuit of these objectives.

To ensure high-quality new legislation, a new **Impact Assessment** system was introduced to integrate and replace all previous single-sector assessments, as un-integrated analyses had been found to have little effect on the quality of policy-making. It requires the Commission to systematically assess, on an equal basis, the likely economic (including competitiveness), environmental and social implications of its proposals and to highlight the potential trade-offs. This new impact assessment system aims at helping the Commission to improve the quality and transparency of its proposals and to identify balanced solutions consistent with Community policy objectives. The depth and scope of the assessment respects the **principle**

²¹ COM(2001) 727, 5.12.2001.

²² Adopted in November 2001. See <http://ue.eu.int/pressData/en/misc/DOC.68853.pdf>

²³ COM(2002) 278, 5.6.2002.

²⁴ A sustainable Europe for a better world, A European Union Strategy for Sustainable Development.

of proportionate analysis, i.e. more Impact Assessment resources will be allocated to those proposals that can be expected to have the most significant impacts. Transparency is ensured by the publication of the **Impact Assessment Roadmaps**, giving a preliminary indication of the main areas to be assessed and the planning of subsequent analyses. Instruments which provide an **alternative approach to legislation**, such as co-regulation and self-regulation, have to be considered when assessing options.

Since the system's introduction in early 2003, more than 50 extended Impact Assessments of proposals have been completed. In 2005, all initiatives in the Commission's Legislative and Work Programme²⁵ (around 100) will be accompanied by an impact assessment.

As an integral part of the impact assessment procedure, the Commission has also adopted²⁶ a set of "Minimum standards for **consultation** of interested parties". These minimum standards are intended to enhance transparency, to widen consultation practices and to ensure better information, participation and dialogue. The Commission has also adopted guidelines for collecting and using **expert advice** to provide effective expertise in developing policies and to ensure transparency as to how the Commission uses external advice²⁷.

The Commission took the initiative in early 2005 to launch a pilot phase with a view to developing a common approach to measure **administrative costs**. The results of the pilot phase are expected by the end of 2005. Once the results of the pilot phase have been assessed, the Commission will decide on whether and how to best integrate the approach into the impact assessment method and examine how it could help in process of simplification of existing legislation.

To streamline and simplify the regulatory environment, the Commission launched in 2003 an ambitious programme²⁸ to **up-date and simplify existing EU legislation**. This aims to reduce the substance of EU legislation as well as to reduce its volume (through consolidation, codification and removal of obsolete legislation) and to provide more reliable and user-friendly organisation and presentation of the *acquis*. Since February 2003, the Commission has presented 30 proposals with simplification impacts, 10 of which have been adopted, the remainder being still pending before the European Parliament and Council. The Prodi Commission's target of a 25% reduction in the volume of the Community *acquis* by 2005 has not been achieved, mainly because the codification programme has been delayed owing to translation bottlenecks in the new Member States. In recent years, the Commission carried out several rounds of **withdrawals of pending proposals** that were no longer topical (in 2004, about 100 pending proposals were withdrawn). During 2005-2009, the Commission intends to carry out such withdrawal exercises each year.

The Commission has also given priority to **improving transposition and application of EU law** by the Member States. In a Communication of 2002, it set out an action plan on working more proactively with the Member States to reduce the number and seriousness of cases.

²⁵ Acts that fall under the executive powers of the Commission (for instance competition decisions or acts whose scope is limited to the internal sphere of the Commission) are normally not subject to impact assessment.

²⁶ COM(2002) 704, 11.12.2002.

²⁷ COM(2002) 713, 11.12.2002: Communication on the collection and use of expertise; Principles and guidelines: "Improving the knowledge base for better policies".

²⁸ 'Updating and simplifying the Community *acquis*' – COM(2003) 71, 11.2.2003.

Recognising that better regulation requires an effort throughout the regulatory cycle, in December 2003 the European Parliament, the Council and the Commission concluded an **Inter-institutional Agreement on Better Law-making**. Its main elements are the improvement of inter-institutional coordination and transparency²⁹; common definitions³⁰ and agreed conditions of use for alternative instruments such as co-regulation and self-regulation; increased use of impact assessment in Community decision-making; and the commitment to set a binding time limit for the transposition of directives into national law³¹.

²⁹ The three institutions will reinforce their coordination through their respective annual legislative timetables with a view to reaching agreement on joint annual programming.

³⁰ The Interinstitutional Agreement on better lawmaking provides the following definitions: Co-regulation: "... the mechanism whereby a Community legislative act entrusts the attainment of the objectives defined by the legislative authority to parties which are recognised in the field (such as economic operators, the social partners, NGOs or associations)"; Self-regulation: "the possibility for economic operators, the social partners, NGOs or associations to adopt amongst themselves and for themselves common guidelines at European level (particularly codes of practices or sectoral agreements)". The rules on the functioning of the social dialogue (Articles 138 and 139 TEC) and standardisation according to the "New Approach" are not affected by this agreement.

³¹ Each directive should indicate a time limit which should be as short as possible and generally not exceed two years.

ANNEX 2

Broad assessment of Better Regulation implementation in Member States

Many Member States have launched various initiatives on regulatory reforms. Information available on these matters is mainly based on Member States' self-assessment and is somewhat partial; it therefore needs, to be complemented by independent and/or peer review evaluations. The table below comes from the *Report on the implementation of the European Charter for Small Enterprises in the Member States of the European Union*³² and shows that a large majority of Member States (20) have already developed some type of better regulation programme, which very often includes obligatory impact analysis of new legislation (14) and consultation of stakeholders (14). However, it is not clear to what extent these exercises are integrated assessments of economic, social and environmental impacts nor the extent to which they are pursued in practice rather than being 'paper' exercises. Moreover, there may be further initiatives taken by Member States not yet contemplated in the table.

In the ten new Member States, a joint EU-OECD project is currently under way: it is the SIGMA project (Support for Improvement in Governance and Management). The objective of the project is to promote and improve the development and implementation of better regulation practices in these countries. The project consists in a general peer review exercise designed to examine the institutional framework of the new Member States, to establish the state of introduction, development and practical use of better regulation practices and to identify potential problems and gaps. The peer reviews should be finished by the end of 2005.

³² Commission Staff Working Paper: Report on the implementation of the European Charter for Small Enterprises in the Member States of the European Union - SEC(2005) 167, 8.2.2005, p. 36.

Overview of measures in the area of Better Regulation and impact assessment³³

	Better regulation programme	Specific RIA policy	Obligatory RIA	Alternative instruments considered	Guidelines on RIA	Coordinating body for RIA	Consultation part of RIA	Formal consultation procedures	Direct stakeholder consultation	Tests of impact on small enterprises	Exemptions for SMEs	Total Y+(Y)
Belgium	(Y)	N.A.	(Y)	N.A.	(Y)	(Y)	N	(Y)	(Y)	(Y)	N	7
Czech Republic	Y	N.A.	N	Y	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	(Y)	N	3
Denmark	Y	Y	Y	Y	Y	Y	Y	Y	Y	Y	N	10
Germany	Y	N.A.	N.A.	N.A.	Y	Y	Y	Y	N.A.	N.A.	N.A.	5
Estonia	N	N	Y	Y	Y	N.A.	N.A.	N	N	N.A.	Y	4
Greece	(Y)	(Y)	N	N	N	N	Y	N	N	N	N.A.	3
Spain	Y	(Y)	Y	Y	(Y)	(Y)	N	N	N	N	N.A.	6
France	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	0
Ireland	Y	N	N	(Y)	(Y)	N	(Y)	(Y)	N	N	N	5
Italy	(Y)	Y	N	(Y)	Y	(Y)	(Y)	N	Y	(Y)	N	8
Cyprus	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N.A.	0
Latvia	Y	Y	Y	Y	Y	Y	Y	Y	N	Y	N	9
Lithuania	N.A.	Y	Y	Y	Y	N.A.	N.A.	N.A.	N	N.A.	N.A.	4
Luxembourg	Y	N.A.	Y	Y	N.A.	Y	Y	Y	N	N	Y	7
Hungary	Y	(Y)	Y	N	N	Y	(Y)	(Y)	N	N	N	6
Malta	Y	N.A.	N.A.	N	N.A.	(Y)	N	N	Y	N	Y	4
Netherlands	Y	Y	N.A.	Y	Y	Y	N	N	Y	(Y)	Y	8
Austria	Y	Y	Y	Y	Y	N	Y	Y	Y	N.A.	N	8
Poland	Y	Y	Y	Y	Y	Y	Y	Y	(Y)	N	Y	10
Portugal	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	0
Slovenia	Y	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	1
Slovakia	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	(Y)	N.A.	N	1
Finland	Y	Y	Y	Y	Y	(Y)	Y	Y	Y	N.A.	N.A.	9
Sweden	Y	Y	Y	Y	Y	Y	Y	Y	Y	N	N	9
United Kingdom	Y	Y	Y	Y	Y	Y	Y	Y	Y	Y	N	10
Total Y+(Y)	19	13	12	15	15	14	12	12	11	7	5	

Legend

Y	Measures exist	(Y)	Measures planned/ Available partially	N	No measures exist	N.A.	Information not available
----------	----------------	------------	--	----------	-------------------	-------------	---------------------------

³³

Commission Staff Working Paper: Report on the implementation of the European Charter for Small Enterprises in the Member States of the European Union - SEC(2005) 167, 8.2.2005, p. 36.